

◀ ابوالحسن رضایی - دادیار شعبه سوم

حقوق یک قاضی تازه کار در انگلستان ۱/۵ برابر حقوق نخست وزیر است

▲ ابوالحسن رضایی

لیسانس حقوق و لیسانس بهداشت محیط از دانشگاه تهران، دارای چهار سال سابقه قضایی؛ از اواخر سال ۸۰ تا آبان ماه ۸۱ به عنوان قاضی تحقیق دادگاههای عمومی اهواز و سپس تا فروردین ۸۳ به عنوان دادرس علی البدل دادگاههای عمومی اهواز. نظر به داشتن لیسانس بهداشت بیشتر پرونده‌های ارجاعی به ایشان، غالباً مربوط به جرایم بهداشتی، مواد غذایی، محیط زیست و تاحدی جرایم پزشکی دارویی است.

■ پزشکان درجه مواردی به خاطر افشای اطلاعات پزشکی قابل مجازات هستند و در چه مواردی به خاطر عدم افشای آن...؟

به موجب ماده ۶۴۸، ق.م.ا، اطباء و جراحان، ماماها و دارو فروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می‌شوند هرگاه در غیر از موارد قانونی، اقدام به افشای آن نمایند، به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار ریال تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شوند.

همچنین پزشکان مکلفند در مواردی به تجویز قانون، از جمله در مورد بیماریهای واگیردار خطرناک، به وزارت بهداشت و درمان جهت جلوگیری از شیوع آن، اطلاع دهند.

■ آیا خودبیمار که در شرایط بحرانی به سر می‌برد، صلاحیت اعلام رضایت و برائت رادارد؟ (با نگرشی بر اهلیت در حقوق خصوصی)

اگر بیمار بالغ باشد، و در شرایط روحی مناسب به سر برود و دارای اراده آزاد باشد، می‌تواند و الا اعلام رضایت با اولیای بیمار است. در شرایط اضطراری نیاز به اخذ اجازه نیست (ماده ۶۰ قانون مجازات) والدین و اولیای قانونی صغیر یا محجور نیز صالح هستند.

■ حدود و اختیارات والدین در معالجه فرزندان، خصوصاً معالجات همراه با ریسک و خطر بالا چقدر است؟

بر اساس ماده ۶ قسمتی از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و واگیردار (مصوب ۱۳۲۰)، والدین و سرپرستان قانونی اطفال و محجورین مکلف به درمان آنها هستند. حتی مسامحه در این امر

اطلاعات چندان قابل عرضه‌ای در خصوص جایگاه قضات در کشورهای دیگر ندارم تا با قضات ایران مقایسه نمایم، و همین قدر می‌دانم مثلاً در کشوری مثل انگلستان، از لحاظ مادی، یک نفر قاضی تازه کار، حقوق ماهیانه‌ای در حدود یک و نیم برابر حقوق نخست وزیر آن کشور دریافت می‌کند یا در کشوری مثل پاکستان، در بدو امر، یک قاضی ضمن برخورداری از حقوق یک و نیم میلیون تومانی، یک منزل مناسب، دو نفر خدمه - یکی جهت انجام امور خارج از منزل و دیگری جهت انجام امورات منزل - و یک اتومبیل مناسب در اختیار وی قرار می‌گیرد.

در اسلام نیز شأن منزلت قضایی بسیار بالاست. ولی در یگانه تاکنون جایگاه قاضی حفظ نشده است.

مجازات حبس از ۱۱ روز تا ۱ ماه و یا جزای نقدی خواهد داشت. واضح است که معالجات حتی با ریسک بالا به لحاظ عدم سوءنیت و جنبه درمانی و بهبودی مجازاتی نخواهد داشت.

■ راجع به تخلفات محیط زیست توضیح بفرمایید؟

منظور از جرایم محیط زیست، تخلفات و جرایمی عبارت از پخش نمودن یا آمیختن مواد خارجی با آب یا هوا یا خاک و زمین است به هم‌میزان که کیفیت فیزیکی، شیمیایی یا بیولوژیکی آن به طوری که برای انسان و سایر موجودات زنده مضر باشد. مثل دفع غیربهداشتی فاضلابهای صنعتی در رودخانه‌ها، ریختن سموم نباتی در دریا و رودخانه و...

■ آیا تا به حال باسرقط پرونده یا مفقود شدن اوراق روبه رو شده‌اید؟

در اهواز هم با مورد سرقط پرونده وهم با مفقودیت پرونده مواجه شدم. که در یک روز پرمشغله کاری متهم، پرونده را با استفاده از فرصت و غفلت کارکنان دفتر، ربوده که پس از چند دقیقه مطلع شده و با پیگیری بسیار، متهم با پرونده در سطح شهر دستگیر و اقدام لازم قانونی صورت گرفت.

مفقودیت پرونده‌ای نیز ماهها به طول انجامید که سرانجام این مشکل هم حل شد. ■ به کادر اداری چه نگاهی دارید؟

اگرچه کادر اداری و دفتری دادرسی کم سابقه‌اند، اما به لحاظ داشتن تحصیلات دانشگاهی و معلومات تئوریک مناسب، با اندکی آموزش عملی می‌توان از آنها نیروهای ارزشمندی برای آینده پدید آورد.

■ شما شأن قضاوت را با توجه به سهولت رسیدن به مقام قضاوت در ایران نسبت به سایر کشورها چگونه می‌بینید؟

◀ خانم المیرا نفی زاده - دادیار شعبه دوم

اصل، احقاق حق است

لیسانس حقوق از واحد تهران شمال دانشگاه آزاد، دارای ۹ ماه سابقه کارقضایی، دادیار تحقیق دادرسی ناحیه ۶ و سپس دادیار شعبه دوم دادرسی جرایم پزشکی.

■ به عنوان یک قاضی زن، آیا در کار قضایی احساس برابری با مردان می‌نمایید؟

شاید از خانمها در قسمت‌های قضایی متفاوت استفاده شود. ولی تا به حال تبعیض خاصی ندیده‌ام. البته برخی از سمتها مثل بازپرسی، کمتر به خانمها محول شده که انشا... با ظرفیتهایی که خانمها از خود نشان داده‌اند، احتمال مساعدت رؤسا وجود دارد.

■ در مورد تخلفات بیمارستانها، آیا

المیرزا نفی زاده

غالب پرونده‌های ما درجرائم بهداشتی از اداره‌های بهداشت وابسته به دانشکده‌های علوم پزشکی هستند، که این مرکز بازرسیهای دوره‌ای از مغازه‌ها، رستورانها، نانوائیها، کارخانه‌ها، آرمیوه فروشیها و هرآنچه با بهداشت و موادغذایی ارتباط دارد، از باب بهداشت محیط، پرسنل، مواد افزودنی، اسانسها و رنگها و... انجام می دهند.

البته غیر از ارگانهای دولتی ذی ربط، شاکی خصوصی هم شکایت مطرح می کند که در این موارد برای اطمینان بیشتر، ابتدا مأمور اداره بهداشت به صورت نامحسوس اعزام می شود و در صورت تأیید گزارش، پیگیری و برخورد خواهد شد.

■ غیر از موارد قصور پزشکی و مسائل درمانی و دارویی، پزشکان ممکن است مرتکب چه تخلف دیگری شوند؟

از جمله تخلفات پزشکی، برخی آگهیهای تبلیغاتی است. آگهی پزشکان می‌بایست محدود به نام و نام خانوادگی، نوع تخصص و آدرس باشد که همین آگهی در چارچوب مذکور باید بامجاز نظام پزشکی صورت گیرد و تبلیغات خاص مخصوصاً در زمینه زیبایی و... ممنوع است. مواردی هم اگر موجب گمراهی یا خلاف عفت عمومی و یا خلاف شأن پزشکی باشد، تخلف است.

■ آیا شخصاً اماکن مربوط به موادغذایی، بهداشتی و... را مورد بازرسی قرار می‌دهید؟ شروع به اقدام جهت رسیدگی یا با گزارش مراجع ذی ربط است و یا شکایت شاکی خصوصی، در غیر از این موارد، خود دادستان هم می‌تواند وارد قضیه شده و رسیدگی نماید. ولی ما در مقام دادیار، تازمان اعلام، نمی‌توانیم رسیدگی کنیم.

■ در رسیدگی خلأ قانونی خاصی احساس نمی‌کنید؟

در مورد شروع به جرم سقط جنین برخورد خاصی نمی‌توان کرد. البته سیاست قانونگذار، رعایت اصل برائت بوده ومانمی خواهیم جرم تراشی کنیم. اما با احراز سوء نیت فرد هم به خاطر نبود عنصرقانونی، برخورد امکان پذیر نیست.

■ بازداشت‌های برخورد‌های قضایی را چگونه می‌بینید؟

در مورد جرایم بهداشتی چون اعمال مجازات صرفاً تأثیری نخواهد داشت، هدف ما، ملزم کردن افراد به رفع نواقص با دادن مهلت و با تأیید اداره بهداشت است واصل بر این است که به وضع مطلوب نزدیک شویم. در صورت عدم تأثیر فرصت یادشده، قرار مجرمیت یاکیفرخواست صادر می‌شود. در مورد پزشکان نیز با تأیید کمیسیون پزشکی و عدم رضایت شاکی،

■ در مورد رضایت بیمار از تخلف پزشک که در معدود کشورهایی نیز کمک ترحم آمیز به مرگ بیمار در حال زجرکشیدن بحث مهمی شده است، چه نظری دارید؟

بحث رضایت مجنی علیه در ماده ۲۶۸ قانون مجازات اسلامی منعکس شده است، چون کلمه مورد استفاده «مجنی علیه» است، پس زمانی که هنوز جنایتی به شخص وارد نشده، حتی برای اعلام رضایت ندارد. این از عمده بحثهایی است که تعارض آراء و نظرات قرار گرفته. برخی آن را از عوامل موجهه جرم می‌دانند و برخی نیر نمی‌دانند و اصولاً حق قصاص و گذشت پس از فوت مجنی علیه، فقط برای اولیای دم محقق می‌شود و کلاً درجرائم علیه اشخاص، پذیرش چنین مسأله‌ای خلاف اخلاقیات و عرف است.

■ آیا در مقوله پزشکی، صورت مسأله جنبه خاص نمی‌گیرد؟

در بحث پزشکی، قبل از عمل، بحث رضایت مطرح است رضایت می‌دهند که عمل صورت گیرد. اصل هم بر این است که پزشکان ضامن هستند و مسؤولیت دارند. مگر آنکه قبل از عمل برائت حاصل کرده باشند که این بدان معنی نیست که دیگر ما با آنها کاری نداریم. بلکه دیگر اثبات تقصیر به عهده شاکی خواهد بود. اما در صورت عدم برائت بار اثباتی بر عهده پزشک است.

متأسفانه اغلب مردم تصور می‌کنند در صورت صدور برائت، پزشک از هر باب مسؤول نیست که این خلاف واقع است. در بیمارستانها فرم مخصوصی است که برای هر بیماری و هر عمل و عوارضی در نظر گرفته شده. در صورتی که شرایط و مشخصات آنها با هم متفاوت است و چندان نمی‌توان به این فرمها اکتفا کرد.

■ در مورد جرایم بهداشتی و موادغذایی، محدوده کار شما چقدر است؟

احساس می‌کنیم دادسرا از قدرت کافی برخوردار است؟

دادسرا بدون گرفتن خط مشی از جایی، رأساً اقدامات قانونی را انجام می‌دهد و هیچ عاملی نمی‌تواند مانع از رسیدگی شود و توجهی به حمایتها نخواهد شد. تخلف و قصور بیمارستان حتماً مورد برخورد و رسیدگی قرار می‌گیرد. علی‌رغم آنکه ذهنیت مردم این است که هرگز دادسرا پزشک را با موقعیت اجتماعی بالا، به خاطر سایر اشخاص عادی مجازات نکند. در حالی که این گونه نیست و شخصیت و موقعیت اجتماعی طرفین در نظر گرفته نمی‌شود و اصل، احقاق حق است.

■ افشای اطلاعات پزشکی بیمار توسط پزشک، چه مسائلی به دنبال دارد؟

بستگی به مرجعی دارد که اطلاعات می‌خواهد. اگر مرجعی فاقد صلاحیت، از پزشک، اطلاعات و پرونده را بخواهد پزشک نباید ارائه کند. حال زمانی است که خود ما از پزشک می‌خواهیم که پرونده مربوط به اطلاعات بالینی را ارائه دهند تا به کمیسیون تخصصی ارجاع شود که گاهی برخی پزشکان ممانعت می‌کنند و ما مجبور به یادآوری ضمانت اجرایی می‌شویم.

زیرا هنوز پزشکان، دادسرا را به عنوان مرجعی که صالح به رسیدگی به جرایم و تخلفات آنها باشد نمی‌شناسند و فقط سازمان نظام پزشکی را قبول دارند. مواردی هم بوده که بیمار مراجعه می‌کند و می‌گوید پزشک اطلاعات خلاف واقع ارائه داده است. در نقطه مقابل آن پزشک در مواردی نظیر تصادفات منجر به صدمه و فوت، جرایمی نظیر ضرب و جرح و سایر موارد اختلال در نظم عمومی، موظف به اطلاع به مرجع قضایی و انتظامی است و عدم گزارش، تخلف است.

حال ضرر نکرده‌ام. زیرا هر چه محیط صمیمی تر و هر چه ارتباط مدیر با کارمند عاطفی تر باشد کار بهتر پیش می‌رود تا یک محیط خشک.

■ نیروهای اداری تان از کجا تأمین شد؟

دادسراهای دیگر قرار شد نیرو بفرستند و اغلب نیروی جوان و کم تجربه فرستادند و تعداد نیروهای با تجربه به تعداد انگشتان دست هم نمی‌رسد. متأسفانه غالباً شروع به کارشان اینجا بوده است و سعی کرده‌ام تجربه‌ام را انتقال دهم.

■ چقدر انتقادپذیری دارید؟

ما قشر کارمند قوه قضاییه هستیم شاید دچار ضعفهایی باشیم. من به شخصه دوست دارم اشتباهاتم را به من تذکر دهند تا کار خود را اصلاح کنیم. در آینده هم سعی داریم همین گونه باشد. خدا را به شهادت می‌گیرم که شبانه روزی کارکردم و از جان مایه گذاشتم، کاریسار مشکل بود.

تازه تأسیس بودن دادسرا به این معنا است که به قول معروف زمینه یا سابقه‌ی وجود نداشت تا راهنمای ما باشد. از این رو مجبور شدیم به تنهایی و با مساعدت سرپرست محترم دادسرا، در رونق بخشیدن به دادسرا تلاش کنم تا هر روز از روز قبل بهتر باشد.

حتی برای بهبودی وضعیت معیشتی پرسنل، با ارگانهای مختلف نامه‌نگاری شده و در اینجا با هزینه خود پرسنل، صندوق قرض الحسنه کوچکی ایجاد کرده‌ایم که سعی داریم در آینده نه چندان دور در حد وسعمان، شرکت تعاونی مصرف، به وجود بیاوریم.

■ و حرف آخر...

از زندگی امام راحل، دومطلب آموخته‌ام. اول اینکه کار برای خدا دل‌سردی ندارد و دوم اینکه عالم محضر خداست. گرچه بی‌وفاییهایی از مسئولین می‌بینم و از نظر معیشتی در تنگنایم و نسبت به مشکلات کم توجهی می‌شود.

پوستری برای سالگرد ارتحال امام (ره) بود. حداقل روابط عمومی مرکز باید در هر دادسرای خصوصاً در آغاز تأسیس، روابط عمومی مؤثر مستقر کند.

■ آیا اقدامی جهت ارتباط رایانه‌ای با سایر دادگاهها و مجتمعها در حال انجام است؟

ظاهراً آن گونه که در همایش سراسری قضات صحبت بود، قرار بر این است که شبکه رایانه‌ای سراسری طراحی شود و ما نیز منتظر هستیم. زیرا مشکلات مادر زمینه‌های اداری صددرصد حل می‌شود.

این موضوع برای دادسراهای عمومی دیگری از ما اهمیت دارد.

■ رفتار تان با مردم چگونه است؟

ما پیرو ولایت فقیه هستیم و ایشان فرمودند امسال، سال پاسخگویی مسئولین است.

ما نیز به عنوان یک مسؤول رده پایین سعی کرده‌ایم جوابگوی مردم باشیم. سعی بر این است تارضایت مردم را به دست آوریم و نتایج رسیدگی را از ارباب رجوع جویا می‌شویم. برای احراز رضایت مردمی، در فصلهای آینده که دادسرا، مشغله کاری زیادی خواهد داشت، دقت بیشتری خواهیم کرد.

■ آیا در برخورد با مردم یا پرسنل عصبانی می‌شوید؟

سعی می‌کنیم عصبانی نشویم. تا به حال هیچ یک از پرسنل، عصبانیت بنده را ندیده‌اند.

■ با محیط اداری ارتباط خوبی دارید؟

سعی دارم در محیطی که کار می‌کنم، تمام کارمندان با هم صمیمی و مهربان باشند و در شروع کار - اولین جلسه - من و پرسنل اصل کار خود را بر همدلی، رفاقت و همکاری مبتنی دانستیم و کسی نسبت به دیگران ارجحیت و اولییتی ندارد.

تجربه ۲۵ ساله من این را نشان می‌دهد و تا به

کیفرخواست صادر می‌گردد. البته به جنبه عمومی و خصوصی جرم نیز وابسته است.

سیدرضا حسنی نسب - مدیر دفتر کل

برای احراز رضایت مردمی دقت بیشتری خواهیم کرد

از سال ۶۱ به استخدام دادگاه انقلاب تهران درآمده و دارای مدرک کارشناسی حقوق می‌باشد و پس از تشکیل دادسراها، با درخواست شخصی به دادسرای جرایم پزشکی منتقل شد.

■ آیا تمام پرونده‌های وارده ثبت می‌شوند یا...؟
بله همه ثبت می‌شوند. پس از ثبت رایانه، پرونده به شعب ارجاع می‌شوند.

■ آیا از تجربه و سطح آگاهی کادر اداری رضایت دارید؟

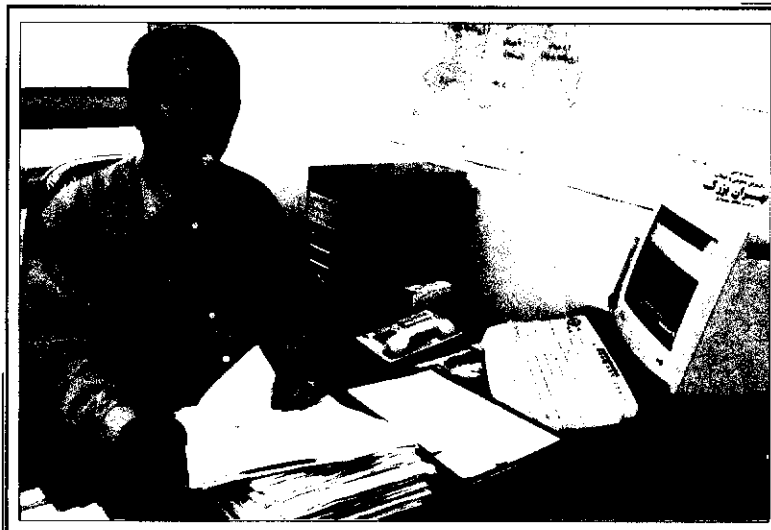
همان گونه که می‌دانید این دادسرا، تازه تأسیس است و قبلاً نبوده. در نتیجه همکاران تجربه‌ای نداشته و نیروهایی که برای ما فرستاده‌اند، هر کدام با تخصص خاص خود از نواحی دیگر بوده‌اند و کسی در مورد جرایم پزشکی تخصصی نداشته است. پرسنل اکثراً روزمزد پایمانی هستند و حدود ۱۲-۱۰ نفر رسمی هستند.

■ چه اقدام خاصی وجه نوآوری انجام داده‌اید؟
من به دلیل داشتن تجربه دادگاه انقلاب و نه دادسرای عمومی، احتیاج به گذشت زمان داشتم. سپس دبیرخانه را مجهز به رایانه کردیم و اکنون تمام نامه‌های وارده و خروجی توسط رایانه ثبت می‌شود. حتی سعی کردیم کارگزینی کوچکی برای انجام امور پرسنلی ایجاد نماییم که آن هم به صورت رایانه‌ای اداره می‌شود و در آن پرونده‌های تخصصی پرسنل تشکیل شده است.

■ آیا در امور اداری با سازمانها و نهادهای مرتبط مشکلی وجود دارد؟

باز بر می‌گردیم به اینکه دادسرا تازه تأسیس است و عدم شناخت آن از سوی سازمانها موجب سردرگمی ارباب رجوع می‌شود. گرچه در آغاز کار، به تمام نهادهای ذی ربط و ضابطین وجود این دادسرا اعلام شده که برخی سازمانها اقدام کرده و برخی اعتنایی نکرده‌اند. در این باره روابط عمومی دادگستری، متأسفانه بسیار ضعیف عمل کرده و هنوز نتوانسته در شناسایی این دادسرا به مردم و نهادها اقدامی انجام دهد.

روابط عمومی دادسرا فقط در روز افتتاح حضور داشت. حتی مرکز اطلاعات مخابرات (۱۸) هم شماره این دادسرا را ندارد. تنها نقش روابط عمومی در اینجا، ارسال

سید رضا حسنی نسب